

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Неда Балканска, СУ „Св. Кл. Охридски“, ФНОИ, Катедра
по Специална педагогика и Логопедия

за проекта за дисертация за присъждане на образователна степен
„доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки,
професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика)
на тема: **Обучителни стратегии при високо функциониращи ученици
от аутистичния спектър**

Автор: Мария Харталами

Научен ръководител: доц. д-р Неда Балканска

Актуалност на дисертационния труд: проблемът за обучението на деца от аутистичния спектър е много актуален в световната практика. Групата на високо функциониращите аутисти представлява голям интерес за специалистите поради положителните резултати, които могат да се постигнат по отношение на тяхното развитие и обучение чрез прилагането на адаптирани подходи. Арт терапията предлага широки възможности за позитивно въздействие върху психиката, личността и социалните взаимодействия с околните. В нашата практика това е първият опит за създаване на арт терапевтична програма (на базата на танцовата терапия), комбинирана с академични дейности, която е съобразена с потребностите на гореспоменатата група деца. В този смисъл настоящият проект за дисертационен труд се характеризира с подчертана актуалност.

В структурно отношение трудът съдържа три глави, увод, приложения, както и справка за публикациите, свързани с дисертационния труд и приносите на автора. Обемът от страници възлиза на 196, в библиографската справка са цитирани 194 източника латиница. Следва да отбележа, че структурирането на разработката е в съответствие с основните формални изисквания за дисертация.

Теоретичната постановка на проблема е представена в следните посоки: дефиниции и класификации на нарушенията от аутистичния спектър; етимология и диагностични процедури; терапевтични и обучителни подходи при високо функциониращи ученици с аутизъм.

Авторката цитира редица актуални изследвания на световни учени, с което демонстрира добро познаване на съвременната научно-изследователска практика. Това е задължително условие за коректната организация, провеждане и анализ на резултатите от извършения експеримент. Прави впечатление богатата библиографска справка, на базата на която е извършен теоретичният анализ на проблема и аргументираната позиция на авторката .

Дизайнът на емпиричното изследване съдържа цел, задачи и хипотези, които са формулирани прецизно. Коректно е представена информацията за контингента и инструмента на изследване. Изследвани са 42 деца на възраст от 7 до 12 години. За целите на формация експеримент участниците са разделени в две групи-контролна и експериментална.

Анализът на резултатите представлява логичният финал на тази научно-изследователска разработка. Данните от проведения експеримент са интерпретирани количествено и качествено. Емпиричните данни са подложени на статистически анализ, който по убедителен начин доказва тяхната стойност. Резултатите са илюстрирани посредством таблици и диаграми, което улеснява тяхното възприемане.

Текстът на автореферата отразява съдържанието на дисертацията. Посочени са три публикации по темата на дисертацията.

Настоящият дисертационен труд се характеризира с редица **приноси с научно - приложен характер**:

1. Компетентно е систематизирана и анализирана теоретичната информация, посветена на въпросите за обучението и терапията на високо функциониращи ученици от аутистичния спектър;
2. Разработена е обучителна програма, включваща учебни и извънкласни дейности (танцова терапия), която може да намери широко приложение в практиката и да повиши качеството на работата на специалните педагози;
3. Подобна програма се прилага за първи път в експерименталната практика, което е едно от най-големите достойнства на настоящия труд;

4. Създадената програма отваря врати за бъдещи изследвания, както и дава възможности за бъдещо усъвършенстване и разработване на алтернативни, подобни стратегии, които ще обогатят образователната практика;
5. Настоящата програма може да намери успешно приложение и при други групи деца с нарушения.

Имам следните **препоръки**: да се синхронизира номерацията на страниците в текста и в съдържанието, както и да обозначат страниците в автореферата.

Лични впечатления от докторанта. Мария Харталами е завършила магистърска програма по „Специална педагогика“ в СУ „Св. Климент Охридски“ и е действащ специален педагог. Участва активно в учебни и извънкласни дейности с деца със СОП. Прави впечатление нейната всеотдайност, креативност и ентузиазъм в практическата и научно-изследователската работа.

В заключение: Обсъжданият проект на дисертация по актуалност, замисъл, начин на изложение, обработка и анализ на данните, както и неговите приносни моменти, удовлетворява изискванията на Закона за научните степени и звания. Това ми позволява да предложа на Уважаемото Научно жури да присъди на Мария Харталами образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика).

14.05.19г.

Гр.София

доц. д-р Неда Балканска